

УДК 347.73

DOI 10.33244/2617-4154.4(21).2025.41-51

О. П. Мельник,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри фінансового та податкового права,
Державний податковий університет
email: melnik.fin.pravo@gmail.com

ORCID ID 0000-0001-8946-1337;**О. В. Глух,**

аспірант кафедри фінансового та податкового права,
Державний податковий університет
email: sashagluh47@gmail.com

ORCID ID 0009-0006-6032-6207

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКОВОГО КРЕДИТУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Сучасний етап розвитку податкових правовідносин в Україні характеризується активною цифровізацією процесів адміністрування податку на додану вартість, що зумовлює потребу в переосмисленні підходів до правового регулювання податкового кредиту.

Для досягнення поставленої цілі застосовано комплексний підхід, що визначає застосування загальнонаукових і спеціально-наукових методів дослідження. Зокрема, функціональний метод застосовано для визначення функцій суб'єктів, які забезпечують формування податкового кредиту. Формально-юридичний метод використано для аналізу норм правових актів, що регулюють податковий кредит. Системно-структурний метод застосовано для виокремлення основних особливостей правового регулювання податкового кредиту. Для формування висновків і пропозицій також застосовувалися методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції, аналогії.

Під час проведеного дослідження встановлено, що цифровізація податкового адміністрування суттєво трансформувала механізм формування податкового кредиту з податку на додану вартість, підвищивши рівень його прозорості, контрольованості та автоматизації. Проаналізовано правове регулювання функціонування електронних сервісів, зокрема Єдиного реєстру податкових накладних та системи електронного адміністрування ПДВ, що є ключовими інструментами забезпечення достовірності податкових даних і своєчасності їх обробки. Визначено, що одним із найбільш проблемних аспектів залишається блокування реєстрації податкових накладних та відсутність своєчасної реєстрації продавцем, що позбавляє покупця можливості реалізувати право на формування податкового кредиту.

Підсумовано, що правове регулювання податкового кредиту в умовах цифровізації податкового адміністрування набуває особливої актуальності, оскільки ефективне використання цього інституту прямо впливає на рівень фінансової дисципліни платників податків і прозорість податкових відносин. Цифровізація податкового адміністрування сприяє більш ефективному застосуванню механізмів податкового кредиту. Запропоновано такі кроки для вдосконалення правового регулювання податкового кредиту в умовах цифровізації: 1) розширення переліку обставин, які можуть бути підставою для корегування строків виконання податкових зобов'язань; 2) посилення вимог до інформаційної безпеки електронних сервісів; 3) інтеграцію різних державних реєстрів для підвищення точності перевірки даних. Отже, правове регулювання податкового кредиту в цифровому середовищі має поєднувати нормативно-правові засади з сучасними технологічними можливостями, створюючи умови для прозорого, ефективного та справедливого податкового адміністрування.

Ключові слова: *податковий кредит, податкові правовідносини, цифровізація, податкове адміністрування, податок на додану вартість, фінансовий контроль.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку податкових правовідносин в Україні характеризується активною цифровізацією процесів адміністрування податку на додану вартість, що зумовлює необхідність переосмислення підходів до правового регулювання податкового кредиту. Незважаючи на впровадження Єдиного реєстру податкових накладних, автоматизованих систем моніторингу та електронного документообігу, на практиці зберігається значна кількість колізій, технічних обмежень і спірних ситуацій, що ускладнюють реалізацію платниками податку свого права на податковий кредит. Особливою гостротою проблема набуває в умовах воєнного стану, коли безперерйне функціонування бізнесу та стабільні бюджетні надходження мають критичне значення. Відсутність належної реєстрації податкових накладних, блокування податкових документів, недосконалість, а також прогалини в правовому регулюванні створюють загрозу для ефективності податкового адміністрування та порушення балансу інтересів держави і платників податків. З огляду на це актуальним є дослідження та вдосконалення правового механізму формування податкового кредиту в умовах цифровізації податкового адміністрування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою дослідження стали роботи вчених, які досліджували правове регулювання податкового кредиту, а саме: М. І. Дамірчаєв, Д. А. Кобильнік, Д. К. Кравченко, С. О. Ніщима, Н. А. Макаренко, Р. Я. Павлішак, І. Цюцяк, А. Цюцяк, В. Цюцяк та ін. Проте недоцільно вважати, що всі проблеми, пов'язані з правовим регулюванням податкового кредиту, є вирішеними, тому в цій статті спробуємо визначити правові засади формування податкового кредиту в умовах цифровізації.

Метою є комплексний аналіз правового регулювання податкового кредиту в умовах цифровізації податкового адміністрування, з'ясування впливу електронних сервісів, автоматизованих систем контролю та Єдиного реєстру податкових накладних на формування, підтвердження та реалізацію права платників податків на податковий кредит.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Завданням статті є проаналізувати нормативно-правову базу, що регулює порядок формування та підтвердження податкового кредиту в Україні, дослідити роль цифрових інструментів, зокрема Єдиного реєстру податкових накладних, електронного кабінету платника, автоматизованих систем ризик-орієнтованого моніторингу, у забезпеченні прозорості та контролю за формуванням податкового кредиту.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі категорія «податковий кредит» визначається в таких аспектах: 1) податковий кредит як елемент механізму справляння податку на додану вартість, що фактично виконує функцію бюджетного кредитування; 2) податковий кредит у контексті оподаткування доходів; 3) податковий кредит як одна із форм податкової пільги [1, с. 132].

Науковці наголошують, що поняття «податковий кредит» має подвійну правову природу, оскільки регулюється як імперативними, так і диспозитивними нормами. Вони вважають, що неправильно ототожнювати податковий кредит із податковою пільгою, адже вказані категорії різняться за природою та правовим змістом: пільга передбачає часткове або повне звільнення від сплати податку, тоді як податковий кредит лише змінює порядок виконання податкового обов'язку, не скасовуючи його, тому доцільно розглядати податковий кредит як особливу форму зміни строків сплати податкового зобов'язання та визначати його узагальнено як суму, на яку платник податку має право зменшити зобов'язання впродовж відповідного звітного періоду [1, с. 136].

Д. В. Тимошевський підкреслює, що чинне податкове законодавство України закріплює поняття «податковий кредит» у кількох площинах: як елемент механізму податку на додану вартість, пов'язаний із бюджетним відшкодуванням, а також як податковий кредит у процесі оподаткування доходів. Тривалий час у національній податковій доктрині податковий кредит розглядається як різновид податкової пільги. Водночас, погоджуючись із позицією автора, варто наголосити, що такі підходи є помилковими, адже ні податкові пільги, ні податковий кредит не охоплюють один одного за змістом і мають ширші, самостійні характеристики. Тому їхнє повне ототожнення не може вважатися обґрунтованим [2, с. 525].

Так, відповідно до статті 14.1.1.181 Податкового кодексу (далі – ПК України) під податковим кредитом потрібно визначати суму, на яку платник податку на додану вартість може зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду, яка визначається в порядку, встановленому розділом V ПК України [3].

Поміж іншого, порядок реєстрації платником податку на додану вартість встановлено в статті 183 ПК України. Вказаною нормою визначено, що в разі добровільної реєстрації особи як платника податку на додану вартість така особа вважатиметься платником податку на додану вартість і матиме право на податковий кредит і складання податкових накладних. Так, у разі добровільної реєстрації особи як платника податку на додану вартість реєстраційна заява подається не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку податкового періоду, з якого такі особи вважатимуться платниками податку та матимуть право на податковий кредит і складання податкових накладних [3].

Основою системи електронного адміністрування податку на додану вартість є спеціальний ПДВ-рахунок, який слугує механізмом, через який платник перераховує кошти зі свого поточного банківського рахунку на окремий рахунок, призначений для здійснення розрахунків із бюджетом за податковими зобов'язаннями з податку на додану вартість. Відкриття такого електронного рахунку здійснюється Державною казначейською службою України автоматично та безкоштовно на підставі даних реєстру платників податку. Вчений І. Цюцяк наголошує, що сьогодні досягненням в адмініструванні податку на додану вартість та податкового кредиту є впровадження автоматичного обліку, збору та контролю суми досліджуваного податку, що базується на функціонуванні сучасного електронного механізму. Процедура реєстрації вхідних податкових документів у системі Єдиного реєстру податкових накладних (далі – ЄРПН) передбачає не лише оцінку діяльності платників податку на додану вартість, але й перевірку відповідності податкових документів чинному законодавству. Здійснення контролю над дотриманням правил оподаткування забезпечується за допомогою системи автоматизованого моніторингу, яка зі свого боку виявляє порушення та приводить до зупинення реєстрації вхідних податкових документів у разі їх виявлення [4, с. 237].

Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій створює передумови для формування ефективної цифрової інформаційної системи, що ґрунтуватиметься на даних бухгалтерського обліку та звітності платників податків, а також інформації органів державного фінансового контролю. А. Цюцяк, І. Цюцяк, В. Цюцяк вважають, що функціонування такої системи дасть змогу забезпечити реалізацію контрольо-аналітичних завдань управління, здійснення моніторингу фінансових операцій, а також впровадження механізмів управління ризиками та контролю за фінансовими потоками. Схожа цифрова платформа надаватиме можливість дистанційно відстежувати фінансові операції, аналізувати фінансові показники та ризики, проводити комп'ютерний аудит і виявляти порушення у сфері фінансової діяльності. Взаємодія платників податків із органами державного фінансового контролю, зокрема з Державною податковою службою України, в електронному форматі забезпечує якісно новий рівень обслуговування та створює можливість для дистанційної комунікації. Такий підхід надає суб'єктам господарювання змогу швидко, коректно та своєчасно виконувати свої податкові обов'язки, формувати й подавати різні види звітності, а також здійснювати комунікацію з контролювальними органами максимально зручно та без потреби в особистому відвідуванні. Для впровадження стратегії цифрової трансформації податкової сфери Державна податкова служба України створила ряд сучасних і функціональних сервісів у форматі мобільного застосунку, які відповідають актуальним запитам платників податків. Одним із ключових інструментів є сервіс «InfoTAX», що забезпечує доступ до відповідної інформації через месенджери Telegram і Viber. Завдяки цьому сервісу користувачі можуть отримувати повідомлення, реєстраційні та облікові дані, витяги з реєстрів, інформацію щодо стану розрахунків за податками та платежами, результати опрацювання поданих документів, нагадування про граничні строки сплати податків і подання звітності, а також відомості про наявність податкового боргу або ризики його виникнення в разі несвоєчасної сплати зобов'язань. Статистичні дані Державної податкової служби України підтверджують успішність цифровізації

процесів податкових розрахунків, а саме вже зареєстровано понад 470,8 тис. програмних реєстраторів розрахункових операцій, за допомогою яких фіскалізовано більше ніж 3,9 млрд документів. Використання таких технологічних рішень дає змогу забезпечувати прозорий доступ платників податків до актуальної інформації та значно розширює спектр електронних послуг у податковій сфері, зокрема й щодо надання податкового кредиту. Застосування цифрових інструментів сприяє раціональному використанню інформаційних, трудових і фінансових ресурсів як платниками податків, так і органами державного фінансового контролю, підвищуючи ефективність їхньої діяльності та якість податкового адміністрування [5, с. 52].

Зі свого боку Н. В. Рогова наголошує, що сьогодні актуальним є питання запровадження технологій штучного інтелекту в діяльність податкової служби. Для ефективного застосування технологій штучного інтелекту потребує схвалення комплексної концепції, яка має передбачати модернізацію IT-інфраструктури через створення власного програмного забезпечення або співпраці з провідними IT-компаніями та FinTech-стартапами, а також залученням фахівців із компетенціями у сфері системного аналізу, науки про дані, прогнозування та описової аналітики. Крім того, концепція повинна забезпечити гнучку й ефективну інтеграцію структурних підрозділів і спеціалістів з метою централізованого чи децентралізованого виконання аналітичних функцій. Реалізація цих підходів створить підґрунтя для формування сучасних цифрових сервісів і, відповідно, налагодження якісної взаємодії між податковими органами та платниками податків. Це зі свого боку сприятиме своєчасному виконанню податкових зобов'язань та оперативному інформуванню сторін про стан їхніх правовідносин. Під час проектування цифрової податкової системи потрібно враховувати такі ключові вимоги: а) гнучкість – здатність системи адаптуватися до змін як зовнішнього, так і внутрішнього середовища; б) безперервне вдосконалення інформаційного, технічного та програмного забезпечення; в) універсальність – здатність обробляти значний обсяг різнопланових, зокрема нетипових операцій; г) дистанційний доступ до функціоналу; д) варіативність використання відповідно до потреб користувача; е) сумісність – можливість інтеграції з інформаційними системами користувачів та врахування людського чинника; ж) захищеність даних від несанкціонованого доступу; и) надійність технічного та програмного забезпечення [6, с. 110].

Д. А. Кобильнік підкреслює, що одним із визначальних елементів у регулюванні інституту податкового кредиту є нормативне закріплення чітких підстав, за яких платник може розраховувати на його застосування. Такі підстави повинні спиратися на об'єктивні чинники, що реально перешкоджають своєчасному виконанню податкових зобов'язань. Учений акцентує увагу на двох ключових аспектах. По-перше, до відповідного переліку обставин зобов'язково мають бути долучені ситуації, коли своєчасна сплата податків здатна суттєво загрожувати подальшому функціонуванню підприємства, фактично наближаючи його до ліквідації. Це може існувати, наприклад, у разі завдання значних збитків унаслідок стихійних лих чи інших надзвичайних ситуацій. По-друге, умови, які надають право на податковий кредит, а також категорії витрат, що можуть бути враховані, повинні бути точно сформульовані й містити вичерпний перелік. Такий підхід забезпечить прозорість, визначеність і передбачуваність для платників податків і

контролювальних органів у частині випадків, коли може бути змінено строки виконання податкових зобов'язань [7, с. 143].

Нині правове регулювання податкового кредиту закріплено в статті 198 ПК України, у якій регламентовано, що до податкового кредиту належать суми податку, сплачені / нараховані в разі проведення операцій з: а) придбання або виготовлення товарів і послуг; б) придбання необоротних активів; в) отримання послуг, наданих нерезидентом на митній території України, та в разі отримання послуг, місцем постачання яких є митна територія України; г) ввезення необоротних активів на митну територію України за договорами оперативного або фінансового лізингу; д) ввезення товарів та/або необоротних активів на митну територію України. Датою віднесення сум податку до податкового кредиту вважається дата тієї події, що відбулася раніше: 1) дата списання коштів з рахунку платника податку в банку / небанківському надавачу платіжних послуг на оплату товарів / послуг; 2) дата списання електронних грошей платника податків як оплата товарів / послуг, що підлягають постачанню, на електронний гаманець постачальника; 3) дата отримання платником податку товарів / послуг [3].

Також у статті 198.6 ПК України визначено, що не належать до податкового кредиту суми податку, сплаченого (нарахованого) у зв'язку з придбанням товарів / послуг, не підтверджені зареєстрованими в ЄРПН податковими накладними / розрахунками корегування до таких податкових накладних чи не підтверджені митними деклараціями, іншими документами, передбаченими ПК України. У разі коли на момент перевірки платника податку органом фінансового контролю суми податку, попередньо внесені до складу податкового кредиту, залишаються не підтвердженими зазначеними документами, платник податку несе відповідальність. Податкові накладні, отримані з ЄРПН, є для отримувача товарів / послуг підставою для нарахування сум податку, що належать до податкового кредиту [3].

Так, для визначення податкового кредиту за купівлю товарів / послуг / необоротних активів, платник податку на додану вартість повинен мати правильно оформлені підтверджувальні документи. Для покупця товару податкова накладна є підставою для визнання податкового кредиту. Без цього документа покупець не має права на податковий кредит. Однак відсутність належно оформлених підтвердних документів, визначених п. 198.6 ст. 198 ПК України, може бути перешкодою для визнання податкового кредиту [8].

Відповідно до статті 200-1 ПК України система електронного адміністрування податку на додану вартість забезпечує автоматичний облік у розрізі платників податку: суми податку, що містяться в складених та отриманих податкових накладних і розрахунках корегування, зареєстрованих у ЄРПН; суми податку, сплачені платниками під час ввезення товару на митну територію України; суми поповнення та залишку коштів на рахунках у системі електронного адміністрування податку на додану вартість; суми податку, на яку платники мають право зареєструвати податкові накладні та розрахунки корегування до податкових накладних у ЄРПН; інші показники, які враховуються під час обрахунку суми податку. Платникам податку автоматично відкриваються рахунки в системі електронного адміністрування податку на додану вартість. Розрахунки з бюджетом у системі електронного адміністрування податку на додану вартість здійснюються з цих рахунків [3].

В. Сідляр акцентує увагу, що цифровізація податкових процедур є одним із провідних напрямів підвищення результативності податкового адміністрування. Використання автоматизованих систем обробки даних та електронного документообігу істотно оптимізує процеси адміністрування податків, знижує ймовірність маніпуляцій податковою інформацією та забезпечує швидкий контроль за діяльністю суб'єктів господарювання. Підвищення ефективності оподаткування малого та середнього бізнесу є важливим чинником не лише забезпечення фіскальної стабільності, але й загального соціально-економічного розвитку держави. У цьому контексті значущим є впровадження сучасних цифрових технологій та IT-рішень у сферу податкового адміністрування, зокрема в удосконалення механізмів податкового кредиту. Забезпечення прозорості та підзвітності представників малого й середнього підприємництва є важливою умовою запобігання уникненню сплати податків. Значущою складовою модернізації податкового адміністрування є міжнародна співпраця та обмін даними. В умовах воєнного стану для України надзвичайно важливо зберегти економічну активність суб'єктів господарювання, зокрема малого й середнього бізнесу. Вони є ключовими складовими економічної стабільності та розвитку, забезпечують значну частку робочих місць, стимулюють впровадження інновацій і відіграють важливу роль у підтриманні соціально-економічної стійкості держави. Підтримка діяльності малого та середнього бізнесу дає змогу зберегти економічну динаміку, що є критичною в умовах воєнних викликів, коли національна економіка зазнає значних навантажень. Водночас підтримка активності малого та середнього бізнесу повинна супроводжуватися впровадженням ефективних заходів протидії ухиленню від сплати податків, що сприятиме стабільним надходженням до державного бюджету, важливим для фінансування оборонних потреб, соціальних програм і післявоєнного відновлення економіки [9, с. 85].

Відповідно до статті 201 ПК України на дату виникнення податкових зобов'язань платник податку на додану вартість зобов'язаний скласти податкову накладну в електронній формі з використанням кваліфікованого електронного підпису або вдосконаленого електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису, та зареєструвати її в ЄРПН. Податкова накладна повинна містити такі обов'язкові реквізити: 1) порядковий номер податкової накладної; 2) дата складання податкової накладної; 3) назва або ПІБ платника податку – продавця – юридичної або фізичної особи, зареєстрованої як платник податку; 4) податковий номер платника (для продавця та покупця); 5) назва або ПІБ платника-покупця товарів / послуг; 6) опис товарів або послуг (номенклатура) та їх кількість; 7) ціна постачання без податку на додану вартість; 8) ставка податку та сума ПДВ у цифровому вигляді; 9) загальна сума до сплати з урахуванням податку; 10) код товару або послуги згідно з УКТ ЗЕД або Державним класифікатором продукції та послуг (не менше ніж перші чотири цифри); 11) індивідуальний податковий номер; 12) дата та номер митної декларації, якщо податкова накладна складається за операціями з вивезення товарів за межі митної території України; 13) дата та номер договору (контракту) за операціями з вивезення товарів; у разі форвардного контракту – відповідна відмітка про нього. Форма та порядок заповнення податкової накладної затверджуються Міністерством фінансів України. Порядок ведення

Єдиного реєстру податкових накладних визначається Кабінетом Міністрів України. Покупець має право перевіряти відповідність даних отриманої податкової накладної інформації, що міститься в ЄРПН. У разі відсутності реєстрації податкової накладної платником податку-продавцем у ЄРПН покупець не набуває права внести суму податку на додану вартість до податкового кредиту. Водночас це не звільняє продавця від обов'язку відобразити суму податку на додану вартість, зазначену в податковій накладній, у складі податкових зобов'язань за відповідний звітний період [3].

Цифровізація суттєво вплинула на процедуру реєстрації податкових накладних, забезпечивши автоматизацію багатьох етапів, проте наявні недоліки в цифрових механізмах моніторингу. Цифровізація податкового адміністрування, доволі ґрунтована правова регламентація процедури реєстрації податкових накладних, не має ефективності з огляду на те, що наразі відсутній чіткий перелік документів, потрібних для зупиненої реєстрації, що створює правову невизначеність. Судова практика засвідчує системні порушення з боку контролювальних органів, зокрема, відсутність конкретизації підстав відмови та переліку відповідних документів. М. Дамірчєв виокремлює такі проблемні питання щодо цифровізації процесу реєстрації податкових накладних: 1) визначення причин того, чому органи контролю, не враховуючи судову практику, продовжують ухвалювати необґрунтовані рішення, формувати квитанції; 2) щодо заходів, які мають бути прийняті для подолання такої негативної практики органів контролю, і обов'язкового врахування останніми правових позицій судових органів. Вчений зазначає, що потрібні чіткі зміни щодо деталізації переліків документів для відповідних підстав, строків подачі, перевірки тощо. Водночас такі трансформації мають бути пов'язані з удосконаленням уже цифровізованих процедур моніторингу, податкових перевірок з урахуванням існуючих недоліків. Так, має бути вдосконалений автоматизований контроль відповідності податкових накладних та забезпечено прозорість і проведена конкретизація вимог до платників податків [10, с. 477].

Висновки. Отже, на наше переконання, правове регулювання податкового кредиту в умовах цифровізації податкового адміністрування набуває особливої актуальності, оскільки ефективне використання цього інституту прямо впливає на рівень фінансової дисципліни платників податків і прозорість податкових відносин. Під податковим кредитом у сучасному українському законодавстві розуміють право платника податків на зменшення податкових зобов'язань на суму податку, сплаченого попередніми суб'єктами господарювання під час здійснення операцій, що підлягають оподаткуванню. Цифровізація податкового адміністрування сприяє більш ефективному застосуванню механізмів податкового кредиту. Зокрема, автоматизовані системи обліку та електронні сервіси, як-от ПДВ-рахунки, дистанційна подача звітності, електронний документообіг та аналітичні платформи, забезпечують оперативний контроль за податковими зобов'язаннями, мінімізують ризики помилок і маніпуляцій, а також дають змогу платникам податків своєчасно використовувати податковий кредит повним обсягом. Важливим аспектом правового регулювання є чітке визначення підстав, умов і процедур надання податкового кредиту. Проте пропонуємо такі кроки для вдосконалення правового регулювання податкового кредиту в умовах цифровізації, а саме: 1) розширення переліку

обставин, які можуть бути підставою для коригування строків виконання податкових зобов'язань; 2) посилення вимог до інформаційної безпеки електронних сервісів; 3) інтеграцію різних державних реєстрів для підвищення точності перевірки даних. Отже, правове регулювання податкового кредиту в цифровому середовищі має поєднувати нормативно-правові засади із сучасними технологічними можливостями, створюючи умови для прозорого, ефективного та справедливого податкового адміністрування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ковалко Н. М., Глух О. В. Теоретичні підходи до визначення поняття «податковий кредит». *Ірпінський юридичний часопис: науковий журнал*. 2024. № 3 (16). С. 131–137. DOI : [https://doi.org/10.33244/2617-4154-3\(16\)-2024-131-137](https://doi.org/10.33244/2617-4154-3(16)-2024-131-137) ; URL : <https://ojs.dpu.edu.ua/index.php/irplegchr/article/view/274>
2. Тимошевський Д. В. Правове регулювання податкового кредиту. *Форум права*. 2009. № 1. С. 524–527. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
3. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>
4. Цюцяк І., Цюцяк А., Цюцяк В. Податковий кредит за податком на додану вартість: сучасний стан обліку та електронне адміністрування. *Економічний аналіз*. 2023. Том 33, № 2. С. 230–238. DOI : <https://doi.org/10.35774/econa2023.02.230> ; URL : <http://repository.ukd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1807>
5. Цюцяк А. Л. Цифровізація податкової системи: сучасний стан, проблеми та перспективи. *Галицький економічний вісник*. Т. : ТНТУ, 2023. Том 83, № 4. С. 48–55. DOI : https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.04.048 ; URL : <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/83/1188.pdf>
6. Рогова Н. В. Трансформація політики, інструментів і технологій обліку та оподаткування в умовах цифрової економіки. *Фінансовий простір*. 2020. № 2 (38). С. 103–116. DOI : [https://doi.org/10.18371/fp.2\(38\).2020.209296](https://doi.org/10.18371/fp.2(38).2020.209296) ; URL : <https://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/view/768>
7. Кобильнік Д. А. Правове регулювання пільг при оподаткуванні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2002. 206 с.
8. Кравченко Г. К. Документальне оформлення податкового кредиту з ПДВ URL : http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/52610/1/Financial_Instruments_for_Sustainable_State_Development_in_the_Conditions.pdf#page=252
9. Сідляр В. Цифровізація податкового адміністрування в контексті підвищення ефективності оподаткування малого та середнього бізнесу. *Світ фінансів*. Тернопіль : ТНЕУ, 2024. № 4. С. 75–88. URL : <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1747> (дата звернення: 08.12.2025).
10. Дамірчаєв М. І. Вплив цифровізації на процедуру реєстрації податкових накладних. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 12. С. 474–478. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-12/108> ; URL : http://lsej.org.ua/12_2024/111.pdf

REFERENCES

1. Kovalko N. M., Hluch O. V. (2024). Teoretychni pidkhody do vyznachennia poniattia «podatkovi kredyt». *Irpinskyi yurydychnyi chasopys: naukovyi zhurnal*. № 3 (16). DOI : [https://doi.org/10.33244/2617-4154-3\(16\)-2024-131-137](https://doi.org/10.33244/2617-4154-3(16)-2024-131-137) ; URL : <https://ojs.dpu.edu.ua/index.php/irplegchr/article/view/274> [in Ukrainian].
2. Tymoshevskiy D. V. (2009). Pravove rehuliuвання podatkovoho kredytu. *Forum prava*. № 1. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index [in Ukrainian].
3. Podatkovi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 № 2755-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17> [in Ukrainian].
4. Tsiutsiak I., Tsiutsiak A., Tsiutsiak V. (2023). Podatkovi kredyt za podatkom na dodanu vartist: suchasnyi stan obliku ta elektronne administruvannya. *Ekonomichnyi analiz*. DOI : <https://doi.org/10.35774/econa2023.02.230> ; URL : <http://repository.ukd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1807> [in Ukrainian].
5. Tsiutsiak A. L. (2023). Tsyfrovizatsiia podatkovoi systemy: suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*. T. : TNTU. DOI : https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.04.048 ; URL : <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/83/1188.pdf> [in Ukrainian].
6. Rohova N. V. (2020). Transformatsiia polityky, instrumentiv i tekhnologii obliku ta opodatkovannya v umovakh tsyfrovoi ekonomiky. *Finansovi prostir*. DOI : [https://doi.org/10.18371/fp.2\(38\).2020.209296](https://doi.org/10.18371/fp.2(38).2020.209296) ; URL : <https://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/view/768> [in Ukrainian].
7. Kobylnik D. A. (2002). Pravove rehuliuвання pilh pry opodatkuvanni : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07 / Natsionalna yurydychna akademiia Ukrainy im. Yaroslava Mudroho. Kharkiv [in Ukrainian].
8. Kravchenko H. K. Dokumentalne oformlennia podatkovoho kredytu z PDV. URL : http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/52610/1/Financial_Instruments_for_Sustainable_State_Development_in_the_Conditions.pdf#page=252 [in Ukrainian].
9. Sidliar V. (2024). Tsyfrovizatsiia podatkovoho administruvannya v konteksti pidvyshchennia efektyvnosti opodatkovannya maloho ta serednoho biznesu. *Svit finansiv*. Ternopil : TNEU. URL : <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1747> [in Ukrainian].
10. Damirchaiev M. I. (2024). Vplyv tsyfrovizatsii na protseduru reiestratsii podatkovykh nakladnykh. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-12/108> ; URL : http://lsej.org.ua/12_2024/111.pdf [in Ukrainian].

O. P. Melnyk, O. V. Glukh. LEGAL REGULATION OF TAX CREDIT IN THE CONTEXT OF DIGITALISATION OF TAX ADMINISTRATION

The current stage of development of tax relations in Ukraine is characterised by active digitisation of value added tax administration processes, which necessitates a rethinking of approaches to the legal regulation of tax credits. Despite the introduction of the Unified Register of Tax Invoices, automated monitoring systems and electronic document management, in practice there are still a significant number of conflicts, technical limitations and

controversial situations that complicate the exercise of taxpayers' right to tax credit. The problem becomes particularly acute in a state of martial law, when the smooth functioning of business and stable budget revenues are of critical importance. The lack of proper registration of tax invoices, the blocking of tax documents, imperfections, and gaps in legal regulation pose a threat to the effectiveness of tax administration and upset the balance of interests between the state and taxpayers. In view of this, it is important to study and improve the legal mechanism for forming tax credits in the context of the digitalisation of tax administration.

The purpose of the article is to provide a comprehensive analysis of the legal regulation of tax credits in the context of the digitalisation of tax administration, to clarify the impact of electronic services, automated control systems and the Unified Register of Tax Invoices on the formation, confirmation and implementation of taxpayers' rights to tax credits.

To achieve the set goal, a comprehensive approach was used, which determines the application of general scientific and special scientific research methods. In particular, the functional method was used to determine the functions of entities that ensure the formation of tax credits. The formal legal method was used to analyse the provisions of legal acts regulating tax credits. The systemic structural method was used to identify the main features of the legal regulation of tax credits. Methods of analysis, synthesis, induction, deduction and analogy were also used to form conclusions and proposals.

The study found that the digitisation of tax administration has significantly transformed the mechanism for forming value added tax credits, increasing its transparency, controllability and automation. The legal regulation of the functioning of electronic services, in particular the Unified Register of Tax Invoices and the VAT electronic administration system, which are key instruments for ensuring the reliability of tax data and the timeliness of its processing, was analysed. It has been determined that one of the most problematic aspects remains the blocking of tax invoice registration and the lack of timely registration by the seller, which deprives the buyer of the opportunity to exercise their right to form a tax credit.

It is concluded that legal regulation of tax credits in the context of digitalisation of tax administration is becoming particularly relevant, as effective use of this institution directly affects the level of financial discipline among taxpayers and the transparency of tax relations. Digitalisation of tax administration contributes to more effective application of tax credit mechanisms. The following steps are proposed to improve the legal regulation of tax credits in the context of digitalisation, namely: 1) expanding the list of circumstances that may be grounds for adjusting the deadlines for fulfilling tax obligations; 2) strengthening information security requirements for electronic services; 3) integrating various state registers to improve the accuracy of data verification. Thus, the legal regulation of tax credits in the digital environment should combine regulatory and legal principles with modern technological capabilities, creating conditions for transparent, effective and fair tax administration.

Keywords: *tax credit, digitalisation, tax administration, value added tax, financial control.*

Стаття надійшла до редколегії 20 листопада 2025 року